

SOCIÁLNA PSYCHOLÓGIA – semináre
Vyučujúca: PhDr. Mgr. K. Fuchsová , PhD., Mgr. M. Bozogánová, PhD.,
PhDr. M. Bruncková, PhD.

UVEDENÉ INFORMÁCIE PLATIA PRE PREZENČNÚ FORMU
ŠTÚDIA – ak prejdeme na dištančnú (online) formu, informácie dostanete
cez MS Teams – prípade e-mail. Sledujte to.

Úvod, informácia o podmienkach absolvovania predmetu:

- povinná **účasť** v zmysle študijného poriadku
- **seminárna práca (projekt)** prezentovaná na vybranom seminári a vedenie diskusie k nej, t.j. na jednej seminárnej hodine je prezentovaná jedna téma v podaní pomerného počtu študentov (2-3) v nimi zvolenej forme v trvaní 35 min. **(30%)**
 - seminárna práca sa neodovzdáva, body sú pridelené výlučne za to, čo odznie na hodine
- **písomná skúška (70%)**

Forma seminárnej práce:

- stručná teoretická analýza problému (voľne prerobovaná, nie čítaná)
- **práca so skupinou** – odskúšanie rôznych aktivizačných, výchovných a vyučovacích metód najmä zážitkového charakteru napr.: praktické výcvikové postupy, riadená skupinová diskusia, hra rolí, inscenačná metóda, riešenie prípadových štúdií (reálnych, fiktívnych, získaných napr. z filmových ukážok, morálnych dilem a pod. – viď ďalší text) so stručným teoretickým vstupom a záverečnou reflexiou (vyhodnotením aktivity),
- vítaná je **aplikácia** tém do oblasti pedagogickej praxe,
- pri každom type prezentácie je potrebné uviesť **zoznam použitých zdrojov**,
- **kritériá hodnotenia projektu:**
 - 1) súlad obsahu projektu s témou a so študovaným odborom,
 - 2) zapojenie skupiny, t.j. využitie aktivizačných metód,
 - 3) „celkový dojem“, prezentačné spôsobilosti aktérov.

Témy seminárov:

1. **Osobnosť v procese socializácie** - obsah, ciele, etapy, činitele a poruchy socializácie. **Sociálne učenie** - druhy soc. učenia, modely a vzory v sociálnom učení. (52-71)
2. **Osobnosť a jej charakteristiky z hľadiska sociálnej psychológie - sociálne vlastnosti, sociálne kompetencie a zručnosti osobnosti.** (72-81)
3. **Sociálna percepcia ako súčasť sociálnej interakcie.**
Pojem, proces interpersonálnej percepcie, faktory presnosti, chyby percepcie a kognície (poznávania). Sebapercepcia. (82-101)
4. **Sociálna komunikácia.**
Pojem, zložky, proces, druhy komunikácie (verbálna neverbálna, paralingvistické aspekty v kom.). Zásady a bariéry efektívnej komunikácie. Komunikačné zručnosti. Asertivita. (102-150)
5. **Sociálne správanie** – sociálna motivácia (151-165) a správanie v štandardných situáciách (178-181). **Štýly sociálneho správania** – prosociálne správanie a agresívne správanie (podoby, príčiny, faktory, teorie); kooperácia a kompetícia (182-214).
6. **Sociálne postoje.**
Pojem, štruktúra postoja, znaky postoja, mechanizmy utvárania a metódy zmeny postojov. (166-177)
7. **Sociálne skupiny.**

Znaky, klasifikácia skupín, funkcia a význam skupiny, utváranie skupiny a skupinová dynamika, štruktúra skupiny a vodcovstvo v skupine. (215-243). **Školská trieda** ako malá sociálna skupina (244-263). **Nežiaduce sociálne skupiny** (264-273).

8. **Zátťažové situácie.** Charakteristika, druhy záťažových situácií (frustrácia, deprivácia, stres, konflikt). Zvládanie záťažových situácií (274-305).

Poznámka:

Študenti majú možnosť **navrhnuť témy seminárov podľa vlastného záujmu** z oblasti sociálnej psychológie.

Literatúra:

Atkinsonová, R. L. a kol.: Psychologie. Praha, Portál 2003

Čáp, J., Mareš, J.: Psychologie pro učitele. Praha, Portál 2002

Drlíková, E. a kol.: Učiteľská psychológia. Bratislava, SPN 1992

Drotárová, E. a kol.: Pedagogická a sociálna psychológia. Prešov UPJŠ 1991

Helus, Z.: Sociální psychologie pro pedagogy. Praha, Grada 2007

Izdeczyová, N.: Základy všeobecnej a sociálnej psychológie. Prešov, PF 2009

Kol. autorov: Sociálna psychológia. Človek a vzťahy. Bratislava, Enigma 2007

Kollárik, T.: Sociálna psychológia. Bratislava SPN 1993

Nakonečný, M.: Sociální psychologie. Praha, Academia 1999

Oravcová J.: Sociálna psychológia. UMB Banská Bystrica 2004, dostupné on-line (ulož.to)

Výrost, Slaměník: Sociální psychologie. Praha, Grada 2008 (alebo ISV 1997)

Výrost, Slaměník: Aplikovaná sociální psychologie I. , kap. Sociální psychologie školy. Grada 1998

+ prednášky

Tipy na prípravu projektov:

Do Európy hrou I. – IV. - dostupné online na www.iuventa.sk

Akí sme - <http://www.saske.sk/stredisko/program.pdf>

<http://www.ozpersona.sk> - príručky

AKTIVIZUJÚCE METÓDY VO VÝUČBE – ZÁŽITKOVÉ UČENIE

1. PROBLÉMOVÉ METÓDY (prípadová štúdia)

- *skupinové riešenie problému* – študenti riešia rovnaký problém v skupinkách, nasleduje jednanie v pléne, kde zástupcovia skupín prezentujú svoje riešenie, na záver prebieha zhrnutie všetkých riešení a prístupov,
- *individuálne riešenie problému – analýza prípadovej štúdie*. Prípadová štúdia je didakticky spracovaný faktografický popis reálnej situácie a udalostí, ktoré sa odohrali. Študent situáciu rieši, navrhuje, prezentuje a obhajuje svoje riešenie, konfrontuje to s inými študentmi a ich riešením. Metóda rozvíja tvorivé myslenie, schopnosť aplikácie teoretických poznatkov do praxe, učí študentov diskutovať, argumentovať a obhajovať názory voči oponentom.

2. DISKUSNÉ METÓDY (brainstorming)

- patria medzi dialogické metódy, ich primárnym cieľom je naučiť študentov komunikovať navzájom medzi sebou, argumentovať, ako aj vnímať ostatných a vedieť ich počúvať, efektom býva aj „stmelenie“ skupiny. Diskusia je založená predovšetkým na formulácii problému, prípadne rozporu, ktorý vyvolá výmenu názoru účastníkov, do diskusie sa študenti zapájajú spontánne a dobrovoľne, moderátor diskusiu usmerňuje.
- *Brainstorming* ako najčastejšie používaná diskusná metóda - úplne voľná produkcia nových nápadov, ich zaznamenávanie, zákaz kritiky, rovnosť účastníkov, princíp kvantity pred kvalitou, princíp asociácie a kombinácie.

3. SITUAČNÉ METÓDY (modelové situácie)

- situačné metódy alebo *modelové situácie* sú založené na prehľadnej, riešiteľnej, primeranej problémovej situácii, ktorá vychádza z reálnych udalostí, má obvykle viac riešení, avšak neumožňuje vidieť situáciu z dlhodobejšieho hľadiska (pred a po), ukazuje len aktuálny stav problému.
- *Morálne dilemy* – riešenie situácií s morálnym obsahom, ktoré nemajú jednoznačné riešenie, pričom ide najmä o zistenie dôvodov, ktoré vedú k určitému spôsobu riešenia predloženej situácie, do ktorého sa premietajú rôzne postoje a hodnotové orientácie.

4. INSCENAČNÉ METÓDY (hra rolí)

- *metóda hrania sociálnych rolí (hra rolí, sociálne učenie)* vychádza z pravidla, že keď sa študent pokúsi zadanú rolu zahrať ako herec, prežiť, vcítiť sa do postavy, pokúsi sa zaujať jej postoje, názory a pod. naučí sa viac, než keď mu je situácia sprostredkovaná ako pasívnemu vonkajšiemu pozorovateľovi. Pri prehrávaní rolí každý účastník inscenácie vnáša do svojej roly aj svoje vlastné chápanie a stvárnenie, ktoré je závislé na predchádzajúcich skúsenostiach, schopnostiach, postojoch.

5. INTERAKČNÉ A NEINTERAKČNÉ HRY

- *interakčné hry* – sú zážitkové aktivity, počas ktorých sa účastníci navzájom svojim jednaním ovplyvňujú a sú vo vzájomnej interakcii. Reagujú na ťahy svojich spoluhráčov a protivníkov, prispôsobujú svoje správanie okamžitej hernej situácii, dôležité sú vťahy medzi členmi skupiny, schopnosť delby práce, úloh, integrácia, participácia účastníkov, vodcovstvo v skupine a pod. (typickým príkladom je výcviková metóda tzv. teambuildingu)
- *neinterakčné hry* – sú založené na zamedzení vzájomného ovplyvňovania hráčov. Jednotlivci alebo hracie tímy riešia rovnaký problém za rovnakých podmienok. Ide napr. o rôzne krížovky, prešmyčky, kvízy, vedomostné a diagnostické testy, otázkové hry, pexeso, doplnovačky, slepé mapy, domino, šifrované texty, skryté slová, napodobeniny klasických spoločenských hier a pod.